

Sayı 29 / HAZİRAN 2018

YANSITMA

Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi

PROJECTION

Psychopathology and Projective Tests

Beden Sorunsalları-I

Body Problematics-I

YANSITMA / PROJECTION

Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi / *Journal of Psychopathology and Projective Tests*.

Sayı 29, Haziran 2018 / No: 29, June 2018

Yayın Türü / Yerel Süreli Yayın

Uluslararası Hakemli Dergi

Yılda iki sayı yayınlanır. / *The journal is biannually published*

ISSN / 1305 - 1210

Sahibi / *Owner* Bağlam Yayıncılık San. Tic. A.Ş. adına Hatice Günaydın

Tasarım / *Design* Canan Suner

Sorumlu Yayın Yönetmeni / *Editor in Chief* Tevfika İkiz

29. Sayı Asistanı / *Editorial Assistant* İrem Erdem Atak

Baskı / *Avcı Ofset* (Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi No:6/13 Davutpaşa-Topkapı/İstanbul)

YAYIN KURULU / *Advisory Board*

Prof. Dr. Michele Emmanuelli (Paris V Üniversitesi, Fransa)

Prof. Dr. Catherine Chabert (Paris V Üniversitesi, Fransa)

Dr. Catherine Azoulay (Paris V Üniversitesi, Fransa)

Dr. Irwing B. Weiner (ISR Uluslararası Rorschach Derneği Onursal Başkanı)

Prof. Salvatore Settineri (Messina Üniversitesi, İtalya)

Prof. Dr. Levent Kayaalp (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Marianne Baudin (Paris XIII Üniversitesi, Fransa)

Yrd. Doç. Dr. Müge Akbağ (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Raşit Tükel (İstanbul Üniversitesi)

Doç. Dr. Talat Parman (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Tevfika İkiz (İstanbul Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Bengi Pirim Düşgör (İstanbul Üniversitesi)

Yrd. Doç. Neslihan Zabcı (Maltepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Pascal Roman (Lausanne Üniversitesi, İsviçre)

Dr. Françoise Neau (Paris VII Üniversitesi, Fransa)

Dr. Odile Hussain (Kanada)

Doç. Dr. İrem Erdem Atak (Yakın Doğu Üniversitesi)

Prof. Marie-Christine Pheulpin (Paris 13 Üniversitesi)

Prof. Dr. Benoit Verdon (Paris V Üniversitesi)

Prof. Jean-Yves Chagnon (Paris XIII Üniversitesi)

Dergide yer alan yazı, şekil, tablo ve resimlerin bir bölümü veya tamamı izinsiz kopyalanamaz, ya da basılamaz. Dergiden alıntı yapılacak dergi ve kitapların, dergiyi kaynak olarak belirtmesi gereklidir. Yayınlanan yazıların bilimsel ve etik sorumluluğu yazara aittir. *Any of the articles, tables, figures and pictures are not allowed to be copied completely or partially without authorisation. The journals and books which will quote, have to indicate The Journal as a reference. The articles in the journal are in scientific and ethic responsibility of the authors.*

Yazışma Adresi: yansitmadergisi@gmail.com

Abonelik Koşulları: Yurtiçi yıllık (posta ücreti dahil) 30 TL. Yurtdışı yıllık (posta ücreti dahil) 30 Euro.

Banka Hesap No: Garanti Bankası Taksim Şb. TL Hesap No: 6298163 IBAN: TR78 0006 2000 0280 0006 2981 63
Garanti Bankası Taksim Şb. Euro Hesap No: 9092631 IBAN: TR19 0006 2000 0280 0009 0926 31

BAĞLAM YAYINCILIK Hobyar Mah. Narlıbahçe Sok. 9/3 34410 Çağaloğlu-İstanbul Tel: (0212) 513 59 68 Tel/Faks: (0212) 243 17 27 / www.baglam.com

İÇİNDEKİLER / Contents

SUNU: RUH BEDENDEN AYRILIR MI? / 7

Presentation: Does Psyche Differ from Body?

Tevfika İkiz

GULLİVER DÜŞLEMLERİ / 9

Gulliver Phantasies

Sandor Ferenczi / Çeviren / Translated by Duygu Kaya

**TRANSSEKSÜALİZM VE TRANSGENDERİZM:
BİYOLOJİK CİNSİYET VE CİNSEL KİMLİK FARKI
ARASINDAKİ SOYUTLAMA VE FİGURABİLİTE / 23**

**Transsexualism and Transgenderism: The Abstraction and
Figurability in the Difference between Biological Gender and
Sexual Identity**

Jean-Baptiste Marchand / Çeviren / Translated by Kristin Şeğikoğlu

**ÖZNEİN VAROLUŞ SINIRINDAKİ KAYBI:
BEDEN - ARZU VE PSİKOSOMATİK / 37**

**The Loss of Subject in the Boundaries of Existence:
Body – Desire and Psychosomatic**

Şeyda Uncu

“BİR DERİ BİR KEMİK”: PROJEKTİF BİR ÇALIŞMA / 45

Nothing But Skin and Bones: A Projective Study

Bengi Düşgör

PSİKANALİTİK AÇIDAN İNTİHAR / 53

Psychoanalytic Aspects of Suicide

Karl A. Menninger / Çeviren / Translated by Beyza Naz Deniz

POSTMENOPOZAL SÜREÇTEKİ KADINLARIN RUHSAL İŞLEYİŞLERİNİN PROJEKTİF TESTLER ARACILIĞIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ / 65

Evaluation of the Psychological Functioning of Postmenopausal Women through Projective Tests

Fatma Kandemir / Tevfika İkiz / A. Elif Yavuz Sever

BİR MESAFE İHTİYACI OLARAK SOMATİZASYON / 79

Somatization as a Distance Need

Elif Erol

ÇOCUKLUK ÇAĞI EPİLEPSİSİ VE PROJEKTİF ÇİZİM TESTLERİ / 85

Childhood Epilepsy and Projective Drawing Tests

Gölnur Takıř, Funda Akkapulu

FİBROMİYALJİ SENDROMUNDA BABALIK İŞLEVİNİN RORSCHACH TESTİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ / 95

The Evaluation of the Paternal Function in Fibromyalgia Syndrome with Rorschach Test

Kübra Koç, A. Elif Yavuz Sever

PSİKODİNAMİK GRUP PSİKOTERAPİSİNİN HAFİF BİLİŞSEL BOZUKLUK VE ERKEN DÖNEM ALZHEIMER HASTALARININ KİŞİLİKLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN RORSCHACH TESTİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ / 109

The Effect of Psychodynamic Group Psychotherapy on Personalities of Mild Cognitive and Early Alzheimer Disease Patients by Rorschach Test

Ayře Özalkuř řahin

YAZIM KURALLARI / 121

Style Guide and Instructions for Authors

SUNU

Ruh Bedenden Ayrılır mı?

Tevfika İkiz

Dünyanın kendisi kadar eski bir tartışmanın orta noktasında ruh-beden ikilisi yer alır. Platon'dan başlayarak söz konusu ilişkiye dair düşünceleri felsefenin içerisinde görmekteyiz. Platon'a göre ruh, doğumdan önce idealar alemiyle doğrudan ilişkidir. Ölümden sonra da ruh bu alemle temasa gelecektir. Platon'un metafiziği doğrudan zihin-beden düalizmini gerektirir. Çünkü bu hayatta olmak, bir bedene bağlı olmaktır. Platon'a göre bedende öyle özellikler vardır ki ruhta yoktur ve ruhta öyle özellikler vardır ki bedende yoktur. İkisi aynı nitelikleri paylaşmadığına göre ruh ve beden aynı şeyler olamaz. Bu görüşler Platon'dan önce de savunulmuş olsa da ayrıntılı olarak ilk savunan kişi Platon'dur. Öğrenmek bu dünyaya gelmeden önce sahip olduğumuz bilgileri yeniden hatırlamaktan ibarettir. Platon bunu, ruhun ezeli olarak var olmasıyla ve önceden öğrendiği bilgileri unutsa da ilerde sahip olduğu yeni bedenlerle buluşunca hatırlamasıyla açıklar. Yani ruh ezelden beri vardır. Onun bu konudaki görüşlerinin birkaç bin yıllık zaman diliminde, özellikle de Hıristiyan ve İslam teolojileri üzerinde önemli etkisi olmuştur. Aristo'da ise ruh ve beden arasında bir ayırım değil anime/inanime arasındaki fark esastır. Ruh biçim olup, vücut maddedir ve biri diğeri olmadan varolamaz

Ruh ve beden birbirlerinden bağımsız olması Descartes'in görüşlerinde en yapılandırılmış biçimini alır. Akıl (esprit) saf akılcılığın merkezi konumunda olup, beden ise akıldışının alanına işaret etmiştir (dürtüler ve duygulanımlar). Birbirinden tamamen farklı iki varlık olarak düşünülen bu yaklaşıma Descartes felsefesinin itici gücüdür. Descartes şüphe götürmez, kesin olan bilginin nasıl bulunacağını sorguladı. Bedenimizin fiziksel dünyaya ait olduğunu düşünüyordu. Bu sebeple buradan gelebilecek bilgiye güvenilemezdi. Duyularımızdan gelen bilgiye de geldiği yol sebebiyle şüphe ile bakılması gerekiyordu. Bu sebeple dünya hakkında kesin ve dolayısıyla doğru hiçbir şeyin olmadığından emindi. Elinde kalan sadece şüphe etmektir. Pekiyi o zaman en şüphe götürmez, kesin olan neydi? Gerçekten şüphe götürmez kesin olan düşünen insan varlığı idi. Düşünen insan varlığı Descartes için zihnin ta kendisidir. Böylece de dünyada neyin doğru neyin kesin olduğuna dair gerçeklik dayanağı, insan için bizzat kendi zihniydi.

İşte Sigmund Freud’a kadar uzanan düşünce sistemi içerisinde ruh ve beden kavramını anlama çabaları psikanaliz ile tamamen farklı bir anlayışın oluşmasına neden olmuş, ruh beden bütünlüğü esas olarak alınmıştır.

Psikanaliz ruh ve beden arasındaki ayrımı ortadan kaldırır. Başlarda çok fazla biyolojik yaklaşımı desteklemekle eleştirilse de Freud’un Avrupa düşüncesine getirdiği en yaratıcı fark dürtüler ve dürtünün ruh beden arasında “ sınır kavram” olmasıdır. Zihinsel süreçler beden en yüksek seviyede farklılaşmış işlevleridir. Beden ve ruh işlevsel devamlılık içerir. 1910’da Freud’un şu sözlerini görmekteyiz “ Psikanalistler zihinsel olanın beden üzerine inşa edildiğini asla unutmamalıdır”

Bu farkındalık 1895’teki “Eskiz” makalesinden sonra kuramın iki temel özellik üzerinde durmasına neden olmuştur. Burada önemli olan fizyolojik terimlerle açıkladığı işlevsel modellerin aynı zamanda zihinsel işlevler modeli ile paralel olarak değerlendirilmesidir. Sonuç olarak bu işlevleri sadece fizyolojik terimlerle açıklayamayız bu da çalışmasının ruhsal terimlerle açıklanmasının yoludur. Bu pozisyon alma zihni bedenin en üst derecede farklılaşmış bir işlevi olarak görme ve beden ruh işlevlerinin birbirinden ayrılamayacağını göstermektedir.

Beden Sigmund Freud'dan günümüz psikanalizine kadar uzanan yolda her zaman merkezi bir konumda olmuş ve çeşitli psikopatolojilerde; çocukta, ergen ve yetişkinde, yaşlılıkta bir dizi sorunsalla klinikte dikkate alınan bir alan olmuştur.

Dergimizin 2018 yılının iki sayısı da “Beden Sorunsalları”na ayrılmış olup bu alandaki kuramsal bilgilerin yanı sıra çeşitli hastalık gruplarının projektif testlerle değerlendirilmesini açıklayan araştırmalar, projeler ve tezler meslektaşlarımız tarafından incelenmiştir.

Keyifli okumalar...

GULLIVER DÜŞLEMLERİ*

Sandor Ferenczi

Çeviren: Duygu Kaya*

Sayın Başkan, Hanımlar ve Beyefendiler,

Öncelikle benden saygıdeğer derneğinizin senelik toplantısının açılış konuşmasını yapmamı isteyerek beni onurlandırdığınız için sizlere teşekkürlerimi iletmeme izin veriniz. Bu onuru kendimden çok psikanaliz adına kabul ediyorum. Bu ülkeyi on yedi yıl önce Profesör Freud ile birlikte ziyaret etme ayrıcalığını elde etmiştim; dolayısıyla psikanalizin 1909 yılındaki durumunu, bugünün hem Amerika hem de Avrupa'daki durumuyla karşılaştırabilirim. O zamanlar Freud'un yöntemini, iki bilim insanı olan Dr. Stanley Hall ve Dr. J. J. Putnam'ın dostane ilgisi dışında ABD'de destekleyen tek kişi Dr. A. A. Brill idi. Ve tabii durum Avrupa'da da bundan daha iyi değildi. Bizler, dünyanın çeşitli yerlerine dağılmış bir avuç öncüyüydük –ordusu olmayan generaller gibiydik; yine de çalışmalarımızla ilgili olarak umutlu ve iyimserdik. O günlerde umut dolu olmamız bana sahip olduğu 'mülkiyeti' oğulları arasında paylaşırın şu dilenci anekdotunu hatırlatıyor: Dilenci, birinci oğluna şöyle diyor: "Sen Almanya'da dilenebilirsin"; ikinciye: "Sen Macaristan'ı al" diyor; üçüncüye İsviçre'yi uygun gördükten sonra dördüncüye de Amerika'yı veriyor. Önceki ziyaretimden bu yana toplumdaki tanınırlığımız büyük ölçüde artmış bulunuyor ve hem ülkenizde hem de Avrupa'da psikanaliz yandaşlarının artan sayısı ile gururlanabiliyoruz. Bu, Avrupa'dan çok Amerika için geçerli; ben herhalükârda analiz deneyimi yaşamamış olanlar arasında psikanalize ilginin daha yaygın olduğunu düşünüyorum. Bu olguyu açıklamam gerekirse, bazı Avrupa üniversitelerinde yapılmaya çalışıldığı gibi, önce incelemeye gerek duyulmadan, sadece tutuculuk nedeniyle yeni bir bilimin reddedilmesi, Amerikan dehasının ayırt edici özelliği olan özgürlük ruhu nedeniyle burada imkânsızlaşıyor diyebilirim. Öte yandan, bu özgürlük ruhunun kendine özgü tehlikeleri olduğuna işaret etmeme de izin verin. Bir keresinde, konuştuğum bazı seçkin Amerikalılar, bana, Freud'un 'analist olmak isteyen önce kendisinin analizden geçmesi gerektiği' yolundaki özellikle önemli öğretisinin sahip oldukları özgürlük ruhunu rencide ettiğini söylemişlerdi. Bu yaklaşımın, özgürlük sevdanızdan elde ettiğiniz tüm avantajlardan sizi yoksun bırakabileceğinden ve Freud'un yöntemlerini doğru değerlendirmenizi imkânsız kılabileceğinden korkarım. Avrupa'da psikanalize daha çok sayıda ve daha önemli katkıların olmasının nedeni, oradaki iyi eğitilmiş analistler topluluğunun daha

---

* Uluslararası Psikanaliz Dergisi, 1928, 9: 283-300.

* Psikolog.

kalabalık olması ve bazı psikanaliz kurumlarında (Amerika’da olmayan) analitik eğitim alma olanağının varlığı ile açıklanabilir.

Bu karşılaştırmayı bitirirken, sadece aşağıdaki noktalara değineceğim: Avrupa’da, insanların Freud’un hayatını verdiği çalışmanın büyük bir bölümünü sahiplenerek yeni bir biçim ve terminolojiyle kendi çalışmalarıymış gibi yayınlamaları âdet haline geldi. Amerikan literatüründe böyle bir şeye rastlamadım. Öte yandan Amerika’da da (muhtemelen kamuoyunun baskısıyla) insanlar, Freud’un bazı eski öğrencilerinin sulandırılmış ve zayıflatılmış görüşlerini kabul etmeye biz Avrupa’dakilerden daha yatkın gibi görünüyor. Ayrıca Amerika’da, belki de bizde olduğundan daha fazla şarlatan bulunduğu için, amatör analiz sorunu hakkında abartılı bir endişe olduğunu da fark ettim. Sizleri endişelendiren bu tehlike yüzünden, hem tıp hem de sosyal ve eğitsel alanda çok iyi eğitilmiş amatör analistlerle iş birliğimizden elde ettiğimiz yararları hafife alıyormuşsunuz gibi görünüyor. Her nevroz vakasını üstlenmek, tüm ‘zor’ çocuklarla ve tüm yetişkin suçlularla baş etmek için yeterli sayıda tıbbi meslek erbabı yok. Ayrıca, tıp dışından gelen ve etnoloji, pedagoji, tarih ve biyoloji alanlarında analitik eğitim almış araştırmacılarla işbirliği yapmak zorundayız. Freud ile Amerikalı takipçileri arasındaki bu fikir ayrılığının kısa süre içinde tatmin edici biçimde çözümleneceğini umuyorum.

Bugün burada sizlere yönelik bu konuşmamın özgün amacı, psikiyatri ile psikanaliz arasındaki ilişkinin genel bir açıklamasını yapmaktır. Ancak bunu yapsaydım, psikanaliz üzerine zaten var olan ve kuşkusuz okumuş olduğunuz çok sayıdaki yazıya bir tanesi daha eklenecekti. Dolayısıyla ben de bunun yerine, psikanalizin özel bir psikiyatrik sorunu nasıl ele aldığını somut bir örnek kullanarak sizlere göstermeyi tercih ettim. Bu deneyimin tehlikelerinin farkındayım. Sizi psikanaliz çalışmasının kaynayan kazanına daldırarak, zihinsel belirtileri, sembollerle ilgili analitik anlayışımızın ışığı altında değerlendirmeye yabancı olanlarda bir dirence yol açacağım kesin. Bu direncin geçici olmasını ve bu deneyimin, bilimsel çalışmamızın ilk bakışta sanılabileceği gibi histerik ya da spekülatif olmadığı konusunda sizi ikna etmesini umuyorum.

İzninizle bugünkü konuşmanın konusuna geçeceğim. Çalışmalarınızda, devler ve cücelerle ilgili varsanılara kapılan ve bu varsanılardan kaynaklanan kaygı ve korkudan mustarip psikotik hastaları gözlemlemiştir. Cüceler ve küçük yaratıklar bu hastalara korkutucu kalabalıklar halinde görünür. Hastanın çevresindeki dünyayı mikroptik ve makroptik nitelikli yanılsamalarla çarpıttığı vakalar nispeten nadir olsa da, alkolik ve histerikler için hiç de sıradışı değildirler. Ne var ki, psikiyatri üzerine eski ders kitaplarında bu tür semptomların açıklanması yönünde bir çabaya neredeyse hiç yer verilmemiş, getirilen az sayıdaki açıklamada da tamamen fizyolojik bir temelden hareket edilmiştir. Örneğin, göz içi bir duyum, gözün odaklanma kaslarındaki krampla ya da retinadaki bir dolaşım bozukluğuyla veya beynin optik merkezleriyle açıklanmıştır.

Freud’un öğretilerini benimsediklerini söyleyebileceğimiz bir kısım psikiyatrin çalışmalarıyla birlikte daha belirgin şekilde psikolojik bir yaklaşımla tartışılmaya başlanan bu semptomlar, artık *Lilliputyen* varsanılar olarak da bilinmektedirler.